

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий інститут мистецтв

Кафедра методики викладання образотворчого і декоративно-прикладного
мистецтва та дизайну

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
«ПЕДАГОГІЧНИЙ МАЛЮНОК»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Середня освіта (Образотворче мистецтво)»

Спеціальність 014 «Середня освіта» (за предметними спеціальностями)

Спеціалізація 014.12 Образотворче мистецтво

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1

від «2» вересня 2024 р.

1. Загальна інформація	
Назва освітнього компонента	Педагогічний малюнок
Викладач (-і)	Гнатюк Михайло Васильович
Контактний телефон Викладача	+380979060073
E-mail викладача	mychailo.hnatyuk@pnu.edu.ua
Формат освітнього компонента	офлайн/онлайн
Обсяг освітнього компонента	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Четвер, 15.00-16.00
2. Анотація до освітнього компонента	
<p>У підготовці художника-педагога важливим компонентом освітньої програми є «Педагогічний малюнок», який сприяє закріпленню знань та умінь з рисунку, композиції, перспективи та методики образотворчого мистецтва загалом. Як вид навчального малюнку запропонований курс допоможе студентам теоретично та практично опанувати основи виконання малюнків, методи передачі як окремих простих предметів побуту, гіпсових форм та натурних зарисовок, так і побудови натюрморту і пейзажу, гіпсової голови та портрету людини в різних ракурсах, графічні техніки й образотворчі засоби подачі зображень, засвоєння поетапності виконання завдань. Для майбутніх педагогів важливими є знання особливостей та підходів до викладання малюнку у закладах дошкільних, шкільних, позашкільних, професійно-технічних, вищих.</p> <p>Предметом вивчення освітнього компонента є засвоєння педагогічного досвіду викладання малюнку, зокрема вивчається досвід вітчизняних художників-педагогів, які використовували і нині володіють оригінальними і ефективними способами виконання того чи іншого зображення, генерування і втілення власних ідей в педагогічному процесі; апробація набутих знань в практичній роботі.</p>	
3. Мета та цілі освітнього компонента	
<p>Метою вивчення курсу «Педагогічний малюнок» є набуття професійних знань і навиків в галузі образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та дизайну.</p> <p>Згідно тематичних завдань визначені основні цілі, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> -вивчення теорії і методики виконання малюнку в різних аспектах художніх практик; -засвоєння послідовних етапів роботи над різноманітними зображеннями; -опанування особливостей композиційної побудови перспективи об'ємних форм; -формування практичних навиків і підходів до ведення занять у роботі з учнями; -вивчення творчого і методичного досвіду викладання відомих художників-педагогів; -розвиток логічного мислення в процесі виконання професійних завдань; -використовувати власні набуті знання та вміння у пошуку нових методик викладання художніх дисциплін. 	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>Загальні компетентності</p> <p>ЗК 1. Здатність письмово й усно спілкуватися (комунікувати) українською - державною мовою; здатність реагувати мовними засобами на повний спектр соціальних і культурних явищ - у навчанні і на практиці; здатність використовувати засоби художньої виразності у сучасному полікультурному просторі.</p> <p>ЗК 3. Здатність до впевненого та, водночас, критичного використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для пошуку, обробки, аналізу, верифікації інформації з різноманітних джерел.</p>	

ЗК 5. Здатність вчитися самостійно й автономно, розробляти власну траєкторію саморозвитку упродовж навчання в університеті та усього життя.

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї, вміння диференціювати традиційні та інноваційні способи вирішення завдань та знаходити межі їхнього застосування у навчально-виховному процесі.

Фахові компетентності

ФК 2. Володіння образотворчою грамотою на рівні, необхідному для сприймання, оцінки та створення художнього образу.

ФК 3. Здатність до практичної та оцінної художньої діяльності.

ФК 6. Здатність до творчої, художньо-педагогічної, організаторської та художньо-естетичної діяльності, спрямованої на духовний і культурний розвиток особистості.

ФК 7. Здатність планувати процес навчання образотворчого мистецтва у загальноосвітній школі та у позашкільних закладах, забезпечувати його реалізацію та оцінку отриманих результатів.

ФК 8. Здатність до організації і проведення позаурочної та позакласної роботи (вихід на пленер, екскурсії в музейні установи, участь у мистецьких проектах, майстер-класах, виставках).

ФК 9. Здатність до застосування в освітньому процесі сучасних художньо-педагогічних технологій.

ФК 10. Здатність керувати художньо-творчою діяльністю учнів, враховуючи їх вікові та індивідуальні особливості.

ФК 11. Здатність до виявлення творчих здібностей дитини, засобами діагностики навчальних та художньо-творчих досягнень учнів та прогнозування їх особистісного розвитку.

ФК 12. Здатність застосовувати образотворче мистецтво як засіб естетичного виховання школярів.

ФК 13. Здатність застосовувати сучасні методики і освітні технології для забезпечення якості оволодіння основами образотворчості в закладах загальної середньої та позашкільної освіти з образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва, початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах з поглибленим вивченням образотворчого мистецтва.

Програмні результати навчання

Знання та розуміння

ПРН 2. Вміння провадити урочну (класну) та позаурочну діяльність з образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва.

ПРН 3. Знання етапності процесу формування уявлень про сутність, види та жанри мистецтва; оперування системою мистецьких знань, художньо-естетичних понять і категорій, необхідних для викладання образотворчих дисциплін у школі та позашкільних закладах.

ПРН 4. Знання шляхів розширення і збагачення художньо-естетичного досвіду, опанування художніми вміннями та навичками з метою повноцінної практичної художньої діяльності, підвищення професійної майстерності.

Застосування знань та розумінь

ПРН 5. Вміння використовувати власні знання в процесі освітньо-практичної діяльності.

ПРН 6. Формування художньої компетентності школяра: знання, уміння, досвід, особистісні якості для успішної художньої діяльності усвідомлюючи відповідальність за її результати.

ПРН 9. Розвиток загальних творчих здібностей; стимулювання образного мислення, формування навичок художньої самоосвіти та розвитку особистості.

ПРН 12. Уміння здійснювати усний, письмовий та тестовий контроль на заняттях, планування та корекцію результатів навчання, творчого розвитку; вести облік результатів контролю знань, умінь та навичок.

Формування суджень

ПРН 13. Здатність керувати художньо-творчою діяльністю учнів, враховуючи їх вікові та індивідуальні можливості, спонукати до самореалізації та самовдосконалення.

ПРН 14. Здатність застосовувати сучасні методики і освітні технології для забезпечення якості вивчення учнями образотворчого мистецтва в закладах загальної середньої та позашкільної освіти.

5. Організація навчання

Обсяг освітнього компонента

Вид заняття

Загальна кількість годин

Лекції	6		
Практична робота	24		
Самостійна робота	60		
Ознаки освітнього компонента			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
5	014 «Середня освіта»	3	нормативний

Тематика освітнього компонента

Тема	кількість год.		
	лекції	практичні заняття	сам. роб.
Тема 1. Педагогічний малюнок як вид діяльності і засіб наочного навчання художника-педагога.	2		
Тема 2. Різновиди образотворчих засобів і технік виконання педагогічного малюнку.	2		2
Тема 3. Інструменти та матеріали для виконання педагогічного малюнку і особливості малювання з натури, пам'яті та з уяви.	2		4
Тема 4. Особливості лінійної і повітряної перспективи, виконання начерків інтер'єру та екстер'єру.		2	5
Тема 5. Малюнок і конструктивні особливості рослинних форм (квітів, дерев, каміння), спостереження та їх вивчення у короткотривалих начерках.		2	5
Тема 6. Основні характеристики форм птахів (голуб, лебідь, качка, гуска, лелека, зозуля, ворона, дятел) з основами пластичної анатомії.		2	8
Тема 7. Техніки передачі та конструктивні особливості побудови зооморфних форм (кіт, пес, кінь, коза, корова, білка, заєць, лисиця, ведмідь, олень, лев, слон, їжак). Малювання білки, ведмедя (самостійна робота).		4	8
Тема 8. Замальовки черепа і частин обличчя, м'язів у виразі певного стану людини.		2	5
Тема 9. Вивчення конструктивних схем і пропорції голови людини. Створення етапів педагогічних схем.		4	5
Тема 10. Методика побудови статичної людської фігури та схеми і замальовки людської фігури в русі.		4	8
Тема 11. Педагогічний малюнок в процесі тематичного малювання та ілюстрування літературних творів.		4	10

6. Система оцінювання освітнього компонента

Загальна система оцінювання освітнього компонента	Вид контролю – залік. Максимальна кількість балів – 100. Практичні заняття – 60 балів, Контрольна робота – 10 балів; Самостійна робота / індивідуальне/творче завдання – 20 балів; Огляд – 10 балів.
Вимоги до письмових робіт	Самостійна робота – 20.
Практичні заняття	Максимальна оцінка – 100 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань

Підсумковий контроль

Форма контролю – залік;

Форма здачі – практичне виконання завдань.

7. Політика освітнього компонента

1. Викладання курсу та взаємодія із здобувачем вищої освіти ґрунтуються на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням

<https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

2. Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.).

3. Порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» введеного в дію наказом ректора № 447 від 24 липня 2015 р.; із внесеними змінами наказом ректора № 417 від 03 липня 2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozgenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf та «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja- uspishnosti.pdf>.

4. Неформальна освіта зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Гнатюк М. В. Образотворче і декоративно-прикладне мистецтво. Основи образотворчої грамоти / Навч. посібник. Ч.І. Івано-Франківськ: Ярина, 2016. 196 с.
2. Гнатюк М. В. Образотворче і декоративно-прикладне мистецтво. Методика навчання дітей / Навч. посібник. Ч. II. Івано-Франківськ: Ярина, 2017. 246 с.
3. Кириченко М.А., Кириченко І.М. Основи образотворчої грамоти: навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. і доповнене. Київ: Вища школа, 2002. 190 с.
4. Книга вчителя дисциплін художньо-естетичного циклу: Довідково методичне видання / Упоряд. М.С. Демчишин; О.В. Гайдамака. Харків, 2006. 768 с.
5. Масол Л.М., Гайдамака О. В., Белкіна Е. В., Руденко І. В. Методика навчання мистецтва у початковій школі. Харків, 2006. 256 с.
6. Неттер Ф. Атлас анатомії людини / Під. ред. проф. Ю. Б. Чайковського / Наук. пер. з англ. м. н. Цегельського А. А. Львів: Наутилус, 2004. 592 с.
7. Піддубна О. М. Педагогічний малюнок як основа професійної підготовки майбутнього вчителя образотворчого мистецтва у процесі вивчення предметів «Малюнок» і «Живопис»
// Актуальні питання мистецької педагогіки. 2016. Вип.5. С. 92-96.
8. Сокол А.В., Конечна О.М. Вчимося малювати. Книжка-альбом / 2-е вид. Художник Ліза Зотова. Чернігів: Ред.-видав. комплекс. 2000. 32 с.
9. Сухенько В. О. Рисунок: навчальний посібник. К.: «BONA MENTE», 2004. 184 с., 125 іл.
10. Туманов І. М. Морфологічні основи формоутворення в мистецтві та їх значення для прояву явищ взаємодії, синтезу та симбіозу мистецтв // Традиції та інновації у вищій

архітектурно-художній освіті. 2015. Вип. 1. С. 60 – 66.

11. Туманов І. М. Рисунок, живопис, скульптура : теоретико-методологічні основи комплексного навчання : Навчальний посібник. Львів : Аверс, 2010. 496 с.

12. Qotfried Bammes. Sehen und Verstehen. Die menschlichen Formen in didaktischen Zeichnungen. Volk und Wissen. Volkseiqener Verlaq. Berlin, 1988. 372 s.

Додаткова література:

1. Барбіна Є.С. Формування педагогічної майстерності вчителя в системі неперервної педагогічної освіти. Неперервна професійна освіта: теорія і практика : зб. наук. праць. Ч 2. Київ, 2001. С. 181-185.
2. Бех І. Д. Виховний простір у розвитку особистості. Вища освіта України. №3 (дод. 1). Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології». 2012. Т. І. С. 56-67.
3. Завітренко Д. Ж., Снісаренко І. Є. Образотворча діяльність як засіб корекційно-виховної роботи дітей з вадами інтелекту. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки, (206). 2022. С. 126-132.
4. Пасічний А. М. Образотворче мистецтво. Словник-довідник. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2003. 216 с.
5. Педагогічний малюнок: Програма навчальної дисципліни. Луцьк: Поліграфічний центр «Друк Формат», 2017. 20 с.
6. Шпитальова О. Педагогічний малюнок в системі професійної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва // Молодий вчений. 2019. 5 (69). С. 460-463.

Інтернет-ресурс:

1. Взаємозв'язки компетенції вчителя образотворчого мистецтва і дизайнера//https://knowledge.allbest.ru/pedagogics/3c0b65635b2bc78b5d43a88521316d37_0.html//27.02.2020 18:56
2. Нос Л.С., Галюка О.С.// Зміст професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи у британських та українських закладах освіти//https://knowledge.allbest.ru/pedagogics/3c0b65635b3ad68a5d43b99421316d37_0.html27.02.2020 18:47
3. Педагогічний малюнок// <http://ua-referat.com/27.02.2020/18:29>.
4. Педагогічне малювання як метод наочного навчання молодших школярів образотворчого мистецтва// <https://studfile.net/preview/5185909/page:4/>27.02.2020/ 19:24.

Викладач: Гнатюк Михайло Васильович,
доцент кафедри методики викладання
образотворчого і декоративно-прикладного
мистецтва та дизайну